

Psychologie osobnosti pro knihovníky – 24. 2. 2005

Úvod předmětu – požadavky k zápočtu: písemná práce
Materiály k dispozici v IS

Literatura: Milan Nekonečný – Psychologie osobnosti
Vladimír Smékal – Pozvání do psychologie osobnosti

Co je to osobnost?

Osobnost v laickém slova smyslu – „...osobnosti Superstar jsou rychlokvašky...“

Definice osobnosti

Pokus o utřídění definic osobnosti:

Sběrné definice osobnosti

Strukturní definice osobnosti

Integrativní definice osobnosti

Hierarchické definice osobnosti

Adaptační definice osobnosti

Definice osobnosti na základě rozdílů a jednoty

Situační a interakční definice osobnosti

Tři psychologické pohledy na psychologii osobnosti:

psychoanalýza – Freud,...

behaviorismus – Watson,...

humanistická psychologie – Rogers, Maslow,...

W. Stern rozlišil dvě základní paradigmaty v psych. osobnosti:

Nomotetické (generalizující) – snaží se formulovat obecné principy a zákony, vystihuje to, co je společné všem lidem, ztrácí se zřetel k individualitě.

Idiografické (individualizující) – snaží se popsat jedince, vystihnout jedinečné.

Cvičení – vymyslet příklady nomotetických a idiografických tvrzení, které popisují lidské chování, jednání, prožívání.

Teoretická psychologie osobnosti (Smékal, 2002):

- Co je to osobnost
- Z čeho se skládá = struktura osobnosti
- Jak spolu tyto komponenty souvisí
- Jak se osobnost mění v průběhu ontogeneze
- Jak osobnost funguje = dynamika osobnosti
- Jak je možné osobnost poznat
- Jaké jsou poruchy osobnosti

Praktická psychologie osobnosti

- Jakou osobností je tento člověk
- Jak se bude tento člověk chovat v takové a takové situaci
- Jak bude tento člověk řešit daný úkol
- Proč je tento člověk takový, jaký je
- Jak se bude utvářet osobnost tohoto člověka, když na něj budou působit takové a takové podmínky, okolnosti

Laická psychologie (lidová, folková psychologie, implicitní psychologické teorie)

Východiska folkové psychologie:

- Člověk disponuje značným množstvím sdílených znalostí o světě, které mu umožňují anticipovat události a být v interakci s druhými lidmi.
- Lidé mají obecně tendenci hledat a nacházet kauzalitu ve vztazích mezi prvky událostí.

Souvisí s tzv. common sense = zdravým rozumem, laickým, selským rozumem.

Do laického rozumu patří naše implicitní znalosti, vědomosti o jednotlivých oblastech světa a života (různé obory – fyzika, chemie...psychologie)

Jak se vytváří vědomosti laické psychologie? Pozorování chování druhých lidí + pozorování vlastního chování a prožívání > zobecnění postřehů o lidském chování, zobecnění postřehů o vlastnostech osobnosti a o lidské psychice.

Vztahy a rozdíly mezi folkovou a vědeckou psychologií

Cvičení – přijít na to.

Folková psychologie

- Zabývá se jen tím, co je nutné nebo naléhavé pro život společnosti
- Mentální logika – promítání mimoracionálních postupů do zpracování informací.
- Běžný jazyk, pojmy se nedefinují.
- Idiografická.
- Normativně zbarvená.
- Singularismus – rozpory mezi poznatky se nelibě nesou.

Vědecká psychologie

- Všestranné systematické studium předmětu bádání.
- Postupy, jejich norma je dána formální logikou.
- Přesné vymezení pojmů, definice.
- Nomotetická.
- Nehodnotící.
- Pluralistická.

Popularizace poznatků vědecké psychologie ovlivňuje vývoj folkové psychologie!!!

